

Nr 52.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om dyrtidstillägg för år 1948 å folkpensioner m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 8 maj 1948 dagtecknad proposition, nr 268, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att

dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om dyrtidstillägg för år 1948 å folkpensioner,

dels ock medgiva, att förslagsanslaget Bidrag till folkpensioner m. m. för budgetåret 1948/49 må tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnaderna för sådana dyrtidstillägg.

Före propositionens avlämnande ha vid innevarande års riksdag väckts sex motioner angående dyrtidstillägg å folkpensioner, nämligen inom första kammaren

nr 5 av herrar *Öhman* och *Norling*,

nr 124 av herr *Petersson m. fl.* samt

nr 191 av herr *Hage m. fl.* ävensom

inom andra kammaren

nr 1 av herr *Senander m. fl.*,

nr 214 av herrar *Fröderberg* och *Johnsson* i Kastanjegården samt

nr 315 av herr *Thapper m. fl.*

I anledning av propositionen ha väckts sju motioner, nämligen inom första kammaren

nr 419 av herr *Wahlund m. fl.*,

nr 421 av herr *Andersson, Elon, m. fl.* samt

nr 422 av herrar *Domö* och *Velander* ävensom

inom andra kammaren

nr 587 av herr *Pettersson* i Dahl *m. fl.*,

nr 597 av herr *Fagerholm*,

nr 598 av herrar *Skoglund* i Doverstorp och *Hagård* samt

nr 599 av herr *Ohlin m. fl.*

I motionerna I: 5 och II: 1, vilka äro likalydande, har hemställts, att »riksdagen måtte besluta

att dyrtidstillägg å folkpensionsförmånerna måtte fr. o. m. den 1 januari i år utgå med 12 procent, motsvarande en förhöjning av folkpensionernas generella belopp med 120 kr. för ensamstående, 96 kr. för vardera av två makar och 72 kr. för änka; samt

att bemyndiga Kungl. Maj:t att vid fortsatt levnadskostnadsstegring företaga erforderliga höjningar av sagda belopp».

I motionerna I: 124 och II: 214, vilka äro likalydande, har hemställts, att »riksdagen måtte besluta, att folkpensionärerna tillerkännas ett dyrtidstillägg, som motsvarar stegringen av levnadskostnaderna från år 1946 till år 1948».

I motionerna I: 191 och II: 315, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen snarast möjligt måtte besluta att till den som uppbär folkpension skall i slutet av år 1948, förslagsvis i november månad, utbetalas dyrtidstillägg å pensionen för nämnda år enligt de grunder som i motionerna angivas,

att erforderliga författningstexter i ämnet måtte, i den mån för deras tillkomst riksdagens medverkan anses påkallad, utarbetas av vederbörande utskott, samt

att riksdagen måtte medgiva att dyrtidstilläggen bestridas ur anslaget till folkpensioneringen eller, om så anses lämpligare, för ändamålet beviljar ett särskilt anslag å 30 miljoner kronor.

De i sistnämnda båda motioner angivna grunderna för dyrtidstillägg å folkpensioner överensstämman beträffande dyrtidstilläggens belopp med det i propositionen framlagda förslaget. I motionerna föreslås emellertid icke, att dyrtidstilläggen skola vara inkomstprövade.

I motionerna I: 419 och II: 587, vilka äro likalydande, har hemställts, att »riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 268 måtte besluta, att de i nämnda proposition föreslagna dyrtidstilläggen till folkpensionärer skola utgå till alla pensionärer, oberoende av deras inkomstförhållanden i övrigt».

I motionerna I: 421 och II: 599 vilka äro likalydande, har hemställts, »dels att riksdagen måtte för sin del godkänna det i proposition nr 268 framlagda förslaget till lag om dyrtidstillägg för år 1948 å folkpensioner med sådan ändring att reglerna om inkomstprövning i förslagets §§ 2—5 utgå, samt

dels att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till nästa års riksdag på vad sätt en fast anknytning av folkpensionen till en pensionärsindex skall äga rum».

I motionerna I: 422 och II: 598 har hemställts, att »riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 268 måtte besluta,

dels att 1 § av den föreslagna lagen om dyrtidstillägg för år 1948 å folkpensioner måtte ges följande lydelse:

'Den, som åtnjuter folkpension, skall, under de förutsättningar och i den

ordning nedan sägs, erhålla dyrtidstillägg därå för år 1948 med ett belopp av 40 kronor. Tillkommer dyrtidstillägg pensionsberättigad, vars hustru uppbär hustrutillägg, skall hon erhålla dyrtidstillägg härå med 40 kronor',

dels att av 4 § första stycket måtte utgå,

dels att 5 § första stycket skall erhålla följande lydelse:

'Vid belömande huruvida rätt till dyrtidstillägg föreligger skall avseende fästas endast vid förhållandena under den månad, varunder dyrtidstillägget tidigast må utbetalas.'

dels att 7 § måtte erhålla följande lydelse:

'Dyrtidstillägg utbetalas genom pensionsstyrelsens försorg. Angående sätet och tiden för utbetalningen meddelar Konungen närmare bestämmelser.'

dels att 2, 3, 6 och 9 §§ helt måtte utgå,

dels ock att medgiva, att förslagsanslaget Bidrag till folkpensioner m. m. för budgetåret 1948/49 må tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg å folkpensioner.»

I motionen II: 597 har hemställts, att »riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 268, att bestämmelserna om inkomstprövning för rätt till dyrtidstillägg därigenom slopas».

Propositionen samt motionerna I: 422 och II: 598 ha, såvitt angår lagförslaget, hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet. I övrigt ha propositionen samt motionerna I: 422 och II: 598 hänvisats till statsutskottet. Övriga här ovan nämnda motioner ha hänvisats till lagutskott och — tillika med motionerna I: 422 och II: 598 i den del dessa hänvisats till lagutskott — behandlats av andra lagutskottet i samband med propositionen.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det genom propositionen framlagda lagförslaget, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till propositionen och motionerna.

Utredning angående dyrtidstillägg å folkpensioner.

I anslutning till uttalanden vid riksdagsbehandlingen av den proposition till 1946 års riksdag, som ledde till antagandet av den nya folkpensionslagen, uppdrog Kungl. Maj:t den 18 juli 1947 åt socialvårdskommittén att till övervägande upptaga frågan om kompensation åt folkpensionärer för stegrade levnadskostnader.

Socialvårdskommittén har i skrivelse den 26 november 1947 till Kungl. Maj:t redovisat det erhållna uppdraget. Över kommitténs utredning i ärendet har pensionsstyrelsen efter remiss avgivit yttrande. I propositionen finnas redogörelser för socialvårdskommitténs utredning och pensionsstyrelsens yttrande.

Utskottet.

På grundval av en hushållsbudgetundersökning, som socialstyrelsen år 1943 verkställt i fråga om vissa folkpensionärer, ha sakkunniga, som anlitats av socialvårdskommittén, funnit levnadskostnadsstegringen för folkpensionärerna från sommaren 1946 fram till sista kvartalet 1947 böra beräknas till 4,9 procent. Om hänsyn tages även till slopanDET från och med 1948 års ingång av livsmedelsrabatterna skulle stegringen uppgå till 12,1 procent. Föredragande departementschefen har i propositionen framhållit, att eftersom det vid tiden för folkpensionsreformens beslutande torde ha stått klart, att livsmedelsrabatterna inom en relativt nära framtid komme att försvinna, det syntes berättigat att dyrtidstillägg å de år 1946 beslutade pensionsbeloppen bestämdes utan hänsynstagande till livsmedelsrabatternas slopanDE. I propositionen föreslås, att dyrtidstillägg å folkpensioner skall utgå efter en kompensationsgrad av fem procent och fastställas till för år räknat 50 kronor för ensamstående, 40 kronor för envar av äkta makar, som båda åtnjuta folkpension, och för pensionsberättigad, vars make uppbär hustrutillägg, samt 30 kronor för änkepensionsberättigad. Dyrtidstillägg å hustrutillägg skall enligt propositionen utgå med 30 kronor. Enligt den föreslagna lagen om dyrtidstillägg å folkpensioner skola dyrtidstilläggen vara inkomstprövade och endast utgå om den pensionsberättigades årsinkomst understiger vissa i lagen angivna belopp.

I motionerna I: 5 och II: 1 yrkas, att dyrtidstillägg å folkpensionsförmåner skall utgå efter en kompensationsgrad av 12 procent. I motionerna I: 124 och II: 214 hemställs, att folkpensionärerna tillerkännas ett dyrtidstillägg, som motsvarar stegringen av levnadskostnaderna från år 1946 till år 1948. I motionerna I: 191 och II: 315 hemställs, att till den som uppbär folkpension skall i slutet av år 1948 utbetalas dyrtidstillägg å pensionen i enlighet med grunder som i motionerna angivas. Dessa grunder överensstämma med det i propositionen framlagda förslaget beträffande dyrtidstilläggens storlek, men i motionerna föreslås icke, att dyrtidstilläggen skola vara inkomstprövade. I motionerna I: 419, I: 421, II: 587, II: 597 och II: 599 yrkas, att den i propositionen föreslagna inkomstprövningen slopas. I motionerna I: 422 och II: 598 föreslås, att till alla dem som åtnjuta folkpensionsförmåner skall utan inkomstprövning utgå dyrtidstillägg med ett enhetligt belopp av 40 kronor.

Utskottet biträder förslaget att på grund av levnadskostnadsstegringen dyrtidstillägg för år 1948 skall utgå till dem som äro berättigade till folkpensionsförmåner. Enligt utskottets mening böra på de av departementschefen anförda skälen dyrtidstilläggen i princip beräknas efter en kompensationsgrad av fem procent.

Såsom skäl för att göra dyrtidstilläggen inkomstprövade har departementschefen anført, att i rådande ekonomiska läge syntes skäl tala för att dyrtidskompensationen begränsades att avse sådana folkpensionärer som

väsentligen vore beroende av folkpensionen för sin försörjning eller för vilka folkpensionen åtminstone utgjorde en betydande del av den totala inkomsten. Enligt socialvårdskommitténs mening borde dyrtidstilläggen betraktas som en nominell höjning, d. v. s. ett återställande av den reella minimistandard, vilken avsetts med folkpensionernas generella belopp. Kommittén har icke ifrågasatt annat än att dyrtidstillägg skulle tillkomma alla folkpensionärer. Trots att utskottet är väl medvetet om att de rådande ekonomiska förhållandena mana till sträng återhållsamhet med utgifter, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka, att dyrtidstilläggen göras beroende av pensionstagarnas inkomst. Ett dylikt system är förenat med olägenheter av administrativ art, och det synes icke konsekvent att, då rätten till allmän ålderspension icke är beroende av pensionstagarens inkomst, låta rätten till dyrtidstillägg till en sådan pension bli beroende därav. Utskottet förordar därför, att dyrtidstillägg skall utgå till alla folkpensionärer oberoende av deras inkomst.

Enligt propositionen skola dyrtidstilläggen utgå med belopp, som utgöra fem procent av respektive folkpensioners maximibelopp. I motionerna I: 422 och II: 598 föreslås, att dyrtidstilläggen skola utgå med ett för alla lika belopp, 40 kronor. Detta förslag, som tidigare framförts av pensionsstyrelsen i styrelsens yttrande över socialvårdskommitténs utredning, är förenat med vissa administrativa fördelar. Med ett enhetligt dyrtidstillägg skulle nämligen utbetalningen av dyrtidstilläggen kunna ske centralt genom pensionsstyrelsens försorg. Detta torde däremot icke för närvarande vara möjligt, därest dyrtidstilläggen bli till beloppen differentierade. Systemet med ett enhetligt dyrtidstillägg är emellertid förenat med vissa nackdelar. Ett enhetligt dyrtidstillägg skulle få till följd, att en del pensionärer erhöles för lågt och en del för högt tillägg i förhållande till respektive pensioners maximibelopp. Den administrativa förenkling, som skulle vinnas genom enhetliga dyrtidstillägg, är enligt utskottets mening icke av den storleksordning att den uppväger dessa olägenheter. Utskottet förordar, att dyrtidstilläggen utgå med de differentierade belopp, som föreslagits i propositionen.

Den som önskar erhålla dyrtidstillägg skall enligt propositionen göra ansökan härom hos vederbörande pensionsnämnd. Utbetalningen av dyrtidstilläggen föreslås skola ske lokalt genom vederbörande pensionsnämnds eller annan kommunal myndighets försorg. I propositionen angives, att utbetalningen skulle kunna ordnas efter mönster av det utbetalningssystem, som kommit till användning beträffande de allmänna barnbidragen.

Utskottet har föreslagit, att rätten till dyrtidstillägg icke göres beroende av inkomstprövning. Detta förenklar väsentligt det administrativa förfarandet. Som förut nämnts torde det trots detta icke för närvarande vara möjligt att ordna en central utbetalning av dyrtidstilläggen, därest dessa skola utgå med differentierade belopp, och utskottet förordar därför, att

utbetalningen av dyrtidstilläggen sker på sätt i propositionen föreslagits genom de lokala myndigheternas försorg. Däremot synes det kunna ifrågasättas, huruvida det kan vara nödvändigt med ett ansökningsförfarande i den utsträckning Kungl. Maj:t föreslagit, om inkomstprövningen slopas. För dem som äro berättigade till dyrtidstillägg skulle det innebära en stor lättnad om de sluppe att ansöka om dyrtidstilläggen. Enligt utskottets mening bör Kungl. Maj:t närmare undersöka frågan i vilken utsträckning rätten till dyrtidstillägg behöver göras beroende av ansökan. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter härom. Utskottet förutsätter, att ansökan icke kommer att krävas i andra fall än då det är oundgängligen nödvändigt.

I propositionen föreslås, att beslut, som meddelats av pensionsnämnd eller å pensionsnämnds vägnar i ärende enligt den föreslagna lagen, ej skola få överklagas. Denna bestämmelse torde närmast ha tillkommit för att hindra att den föreslagna summariska inkomstprövningen skulle kunna överklagas. Om inkomstprövningen slopas, föreligger det enligt utskottets mening icke något behov av en dylik bestämmelse.

I motionerna I: 421 och II: 599 hemställas, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till nästa års riksdag angående på vad sätt en fast anknytning av folkpensionen till en pensionärsindex skall äga rum. Departementschefen har uppgivit, att han funne det önskvärt, att en särskild indexberäkning för folkpensionärerna komme till stånd för att man i framtiden skulle kunna säkrare bedöma frågan om dyrtidskompensation åt dem. Härför erfordrades, att beträffande folkpensionärerna en hushållsbudgetundersökning verkställdes. En sådan undersökning syntes lämpligen böra ske i anslutning till den utredning rörande folkpensionärernas bostadsförhållanden, som ägde rum genom särskilda sakkunniga, och det vore departementschefens avsikt att uppdraga åt de sakkunniga att i samarbete med socialstyrelsen verkställa en dylik undersökning. Enligt utskottets mening böra folkpensionerna på ett administrativt lämpligt sätt anknytas till en pensionärsindex. Hur denna anknytning skall ske får bli föremål för senare överväganden. Såsom framgår av departementschefens uttalanden har emellertid Kungl. Maj:t sin uppmärksamhet riktad på föreliggande spørsmål. Utskottet anser sig ha anledning att kunna förutsätta, att Kungl. Maj:t utan särskild begäran från riksdagen kommer att framlägga förslag om anknytning av folkpensionerna till en index. Någon framställning till Kungl. Maj:t i anledning av motionerna I: 421 och II: 599 i denna del är därför icke erforderlig.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen — med förklaring att det genom propositionen framlagda förslaget till lag om dyrtidstillägg för år 1948 å folkpensioner icke kunnat i oförändrat skick antagas — måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

L a g**om dyrtidstillägg för år 1948 å folkpensioner.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som åtnjuter folkpension skall, under de förutsättningar och i den ordning nedan sägs, erhålla dyrtidstillägg därå för år 1948 med belopp, utgörande

30 kronor för änkepensionsberättigad,

40 kronor för gift pensionsberättigad, vars make jämväl åtnjuter folkpension eller till vars hustru utgår hustrutillägg, samt

50 kronor för annan pensionsberättigad.

Tillkommer dyrtidstillägg pensionsberättigad, vars hustru uppbar hustrutillägg, skall hon erhålla dyrtidstillägg därå med 30 kronor.

2 §.

Dyrtidstillägg utgår endast om den pensionsberättigades årsinkomst understiger följande belopp, nämligen

för gift pensionsberättigad 300 kronor i bostadskostnadsgrupp I, 500 kronor i bostadskostnadsgrupp II, 700 kronor i bostadskostnadsgrupp III, 900 kronor i bostadskostnadsgrupp IV och 1 100 kronor i bostadskostnadsgrupp V samt

för annan pensionsberättigad 400 kronor i bostadskostnadsgrupp I, 700 kronor i bostadskostnadsgrupp II, 1 000 kronor i bostadskostnads-

1 §.

Den som åtnjuter folkpension *eller uppbar hustrutillägg* skall, under de förutsättningar och i den ordning nedan sägs, erhålla dyrtidstillägg därå för år 1948 med belopp, utgörande

30 kronor för änkepensionsberättigad *och för den som uppbar hustrutillägg,*

40 kronor för gift pensionsberättigad, vars make jämväl åtnjuter folkpension eller till vars hustru utgår hustrutillägg, samt

50 kronor för annan pensionsberättigad.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

grupp III, 1 300 kronor i bostadskostnadsgrupp IV och 1 600 kronor i bostadskostnadsgrupp V.

3 §.

2 §.

Har enligt 13 § lagen om folkpensionering gift pensionsberättigad förklarats skola anses såsom ogift eller ogift pensionsberättigad, vilken sammanlever med annan under äktenskapsliknande förhållanden, förklarats skola anses såsom gift med denne, skall det motsvarande gälla vid tillämpningen av denna lag.

4 §.

3 §.

Med årsinkomst avses i denna lag den pensionsberättigades enligt 14 och 16 §§ lagen om folkpensionering fastställda årsinkomst. Har i fråga om den som åtnjuter ålderspension och är mantalsskriven å ort, tillhörande bostadskostnadsgrupp I, sådan årsinkomst icke fastställts, skall pensionsnämnden med ledning av för nämnden tillgängliga handlingar och kända förhållanden fastställa årsinkomsten. Därvid skall vad i 14 § 2 mom. lagen om folkpensionering är stadgat icke tillämpas.

Dyrtidstillägg skall ej anses som inkomst enligt 14 § lagen om folkpensionering.

5 §.

4 §.

Vid bedömande huruvida rätt till dyrtidstillägg föreligger skall avseende fästas endast vid förhållandena under andra månaden före den, varunder dyrtidstillägget tidigast må utbetalas.

Dyrtidstillägg skall utgå med oavkortat belopp oavsett om folkpension utgått under hela år 1948.

Äger fattigvårdssamhälle eller kommun enligt 18 § lagen om folkpensionering uppbära folkpensionen för den månad som avses i första stycket, skall dyrtidstillägget i dess helhet utbetalas till fattigvårdssamhället eller kommunen.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

6 §.

Ansökan om dyrtidstillägg skall enligt de närmare föreskrifter Konungen meddelar göras hos pensionsnämnden i det pensionsdistrikt, inom vilket den pensionsberättigade är mantalsskriven.

Pensionsnämnden prövar huruvida och med vilket belopp *sökanden skall erhålla* dyrtidstillägg. Nämnden må dock uppdraga åt nämndens ordförande eller någon dess ledamot eller kommunal tjänsteman att å nämndens vägnar meddela beslut i sådant ärende.

7 §.

Dyrtidstillägg utbetalas genom vederbörande pensionsnämnds eller annan kommunal myndighets försorg. Angående sättet och tiden för utbetalningen meddelar Konungen närmare bestämmelser.

8 §.

Rätt till dyrtidstillägg enligt denna lag må ej överlåtas och kan förty icke tagas i mät för gäld.

9 §.

Över beslut som meddelats av pensionsnämnd eller å pensionsnämnds vägnar i ärende enligt denna lag må klagan ej föras.

10 §.

De närmare föreskrifter som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av pensionsstyrelsen, som därvid i frågor som beröra jämväl postverket har att söka samråd med generalpoststyrelsen.

(Utskottets förslag:)

5 §.

Ansökan om dyrtidstillägg skall *i den utsträckning Konungen bestämmer och* enligt de närmare föreskrifter Konungen meddelar göras hos pensionsnämnden i det pensionsdistrikt, inom vilket den pensionsberättigade är mantalsskriven.

Pensionsnämnden prövar huruvida och med vilket belopp dyrtidstillägg *skall utgå*. Nämnden må dock uppdraga åt nämndens ordförande eller någon dess ledamot eller kommunal tjänsteman att å nämndens vägnar meddela beslut i sådant ärende.

6 §.

7 §.

8 §.

Andra lagutskottets utlåtande nr 52.

B. att motionerna I: 124, I: 191, I: 419, II: 214, II: 315, II: 587 och II: 597 måtte anses besvarade genom vad utskottet under A. hemställt;

C. att motionerna I: 422 och II: 598, såvitt de hänvisats till lagutskott, måtte anses besvarade genom vad utskottet under A. hemställt;

D. att motionerna I: 5 och II: 1, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan anført och under A. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

E. att motionerna I: 421 och II: 599, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan anført och under A. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 juni 1948.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Forslund, Hage, Wistrand*, Löfvander, Björkman*, Osvald* och fru Flood;

från andra kammaren: herrar Olovson i Västerås, Hagård, Ryberg, fru Nordgren, fru Johansson i Norrköping*, herr Larsson i Östersund och fru Sandström.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Wistrand*;

2) av herr *Forslund*, som ansett att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

På grundval av — — — (lika med utskottet) — — — lagen angivna belopp.

I motionerna I: 5 och II: 1 yrkas — — — (lika med utskottet) — — — av 40 kronor.

Utskottet biträder förslaget — — — (lika med utskottet) — — — av fem procent.

Såsom skäl för — — — (lika med utskottet) — — — av deras inkomst.

Enligt propositionen skola dyrtidstilläggen utgå med belopp som utgöra fem procent av respektive folkpensioners maximibelopp. I motionerna I: 422 och II: 598 föreslås, att dyrtidstilläggen skola utgå med ett för alla lika belopp, 40 kronor. Om dyrtidstilläggen bestämmas att utgå med ett enhetligt belopp, vinnas härmed betydande administrativa fördelar. Dyrtidstilläggen kunna då utan något ansökningsförfarande utbetalas genom pensionsstyrelsens försorg, och de administrativa kostnaderna bli obetydliga. Skola däremot dyrtidstilläggen utgå med differentierade belopp, blir det nödvändigt att låta utbetalningen av dyrtidstilläggen ske genom pensionsnämndernas försorg. Detta kommer givetvis att medföra en betydande arbetsbelastning för pensionsnämnderna. Härtill kommer, att det torde bli nödvändigt med ett ansökningsförfarande, därest utbetalningen av dyrtidstilläggen skall ske genom pensionsnämndernas försorg. Systemet med ett enhetligt dyrtidstillägg har den nackdelen, att dyrtidskompensationen icke kommer att variera efter folkpensionens storlek. Denna olägenhet har emellertid icke någon större betydelse, så länge dyrtidskompensationen uppgår till relativt små belopp. I detta sammanhang bör framhållas, att pensionsstyrelsen i sitt yttrande över socialvårdskommitténs utredning ansett, att en godtagbar lösning vore, att låta ett eventuellt dyrtidstillägg för år 1948 utgå med ett för alla lika belopp.

Förslaget i propositionen att dyrtidstilläggen skola utgå med differentierade belopp och utbetalas genom pensionsnämndernas försorg får ses i belysning därav, att enligt propositionen dyrtidstilläggen skola vara inkomstprövade. För inkomstprövningen är pensionsnämndens medverkan nödvändig, och det kan då synas naturligt, att även utbetalningen av dyrtidstilläggen sker genom pensionsnämndernas försorg. Slopas däremot inkomstprövningen, kommer frågan i ett annat läge. Man bör så långt det är möjligt eftersträva administrativ förenkling. I förevarande fall kan en sådan förenkling nås, om dyrtidstillägget å folkpensionerna bestämmas till ett för alla lika belopp.

Utskottet förordar, att till alla folkpensionärer skall för år 1948 utgå dyrtidstillägg med ett enhetligt belopp. Detta belopp synes böra bestämmas till 45 kronor. Minskningen för ensamstående pensionärer i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag blir härigenom obetydlig. Med ett enhetligt dyrtidstillägg å 45 kronor bli statsverkets kostnader för dyrtidstilläggen lägre än om dessa utan inkomstprövning skola utgå med de i propositionen föreslagna differentierade beloppen.

I motionerna I: 421 och II: 599 hemställes — — — (lika med utskottet) — — — därför icke erforderlig.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen — med förklaring att det genom propositionen framlagda förslaget till lag om dyrtidstillägg för år 1948 å folkpensioner icke kunnat i oförändrat skick antagas — måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag

om dyrtidstillägg för år 1948 å folkpensioner.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som åtnjuter folkpension eller uppbär hustrutillägg skall, under den förutsättning och i den ordning nedan sägs, erhålla dyrtidstillägg därå för år 1948 med 45 kronor.

2 §.

Rätt till dyrtidstillägg enligt denna lag föreligger endast för den som åtnjuter folkpension eller uppbär hustrutillägg den månad, varunder dyrtidstillägget tidigast må utbetalas.

Dyrtidstillägg skall utgå med oavkortat belopp oavsett om folkpension utgått under hela år 1948.

Äger fattigvårdssamhälle eller kommun enligt 18 § lagen om folkpensionering uppbära folkpensionen för den månad som avses i första stycket, skall dyrtidstillägget i dess helhet utbetalas till fattigvårdssamhället eller kommunen.

3 §.

Dyrtidstillägg skall ej anses som inkomst enligt 14 § lagen om folkpensionering.

4 §.

Dyrtidstillägg utbetalas genom pensionsstyrelsens försorg. Angående sätet och tiden för utbetalningen meddelar Konungen närmare bestämmelser.

5 §.

Rätt till dyrtidstillägg enligt denna lag må ej överlätas och kan förty icke tagas i mät för gäld.

6 §.

De närmare föreskrifter som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning meddelas av Konungen.

B. att motionerna I: 124, I: 191, I: 419, II: 214, II: 315, II: 587 och II: 597 måtte anses besvarade genom vad utskottet under A. hemställt;

C. att motionerna I: 422 och II: 598, såvitt de hänvisats till lagutskott, måtte anses besvarade genom vad utskottet under A. hemställt;

D. att motionerna I: 5 och II: 1, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan anfört och under A. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

E. att motionerna I: 421 och II: 599, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan anfört och under A. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Särskilt yttrande

av herrar *Löfvander, Björkman, Hagård* och *Ryberg*, vilka anfört:

Då utskottet enhälligt biträtt det i motionerna I: 419 och II: 587 samt I: 422 och II: 598 framförda förslaget, att dyrtidstillägget till folkpensionärerna skall utgå utan inkomstprövning, har det väsentliga syftemålet med ifrågavarande motioner uppnåtts.

Sättet för dyrtidstilläggets utbetalande är också betydelsefullt, men på de skäl, som utskottet anfört, ha vi icke velat motsätta oss, att dyrtidstillägget för år 1948 utbetalas av kommunerna, fastän detta medför administrativt merarbete och betydligt ökade kostnader. Vi förutsätta emellertid, att denna anordning icke behöver medföra ett för folkpensionärerna och de kommunala pensionsnämnderna betungande ansökningsförfarande med åtföljande ytterligare kostnader för administrativt arbete, blanketter m. m.
